

YOLCULUK: HAYRAN OLMAMAK ELDE DEĞİL, AY'A GİTMEDEN TAM 104 YIL ÖNCESİ

Sebihe Yağmur DİNÇ , İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Sıkı tutunun, 1865'e, Aya Yolculuk'un yazıldığı yıla yani; insanlık daha Ay'a gitmeden 104 yıl öncesine gidiyoruz! Yolculuğumuzun birinci aşamasında daha ilk sayfalardan itibaren Jules Verne'in yarattığı zengin atmosfer, insanı içine çekiyor. Basitçe özetlersek durum şu; savaş bitmiştir ve Gun Club (Silah Kulübü) üyelerinin artık yapacak bir işleri kalmaz, eski "gümbürtülü" günleri yad ederler. Tam bu sırada Gun Club Başkanı Bay Barbicane, değerli üyelerine delicesine heyecan veren bir deney önerisiyle gelir; Ay'a bir mermi göndermek. Evet, yanlış okumadınız. Döküm tekniklerini ve uygun malzemeleri kullanarak Ay'a gidecek bir mermi yapmak. Heyecan, bağırış ve çağırış sonunda Gun Club üyeleri gök bilginlerine danışmayı uygun bulurlar, altı sorudan oluşan bir mektubu Cambridge Gözlemevi'ne gönderip yanıtlarını isterler. Yanıtları alıp, merminin boyutuna, malzemesine, çeper kalınlığına karar verdikten sonra hiç vakit kaybetmeden işe koyulur Barbicane ve Gun Club üyelerinden bir kurul, arkasında neredeyse tüm dünya devletlerinin desteğiyle. Merminin dökme demirden değil de alüminyumdan yapılmasına karar verilir, hepimizin de bildiği üzere alüminyum dökme demirden katbekat daha hafiftir, aynı zamanda üzerinde kolayca çalışılır ve sağlamdır. Merminin ham maddesine karar verildiğinde geriye topun ham maddesinin ne olacağı sorunu kalır. Topun dirençli, sert, sıcakta erimeyen ve oksitlenmez olması adına dökme demirden olması kararlaştırılır. Bir detay daha, Texas ve Florida bu tüm dünyaya gündem olmuş olayın döküm ve fırlatılma kısmının kendi topraklarında gerçekleşmesi için Gun Club'un bulunduğu Baltimore'a temsilciler gönderip Başkan Barbicane ile konuşurlar. Sonunda, Florida'nın coğrafi konumunun deney için daha uygun olduğuna kanaat getirildikten sonra, çalışmalara başlanır. İşte tam burada, kuyular kazılıp, fırınlar da yerleştirildikten sonra -kitapta tam 1200 fırın kullanıldığı geçiyor- bir döküm bayramıdır başlar. Öyle ki, yazar bunu:

"Derken saat on ikiyi vurdu... Ansızın top gürlledi ve kızıl bir alev püskürttü havaya. Bin iki yüz oluk aynı

anda açıldı, bin iki yüz kızgın yılan, akkor halindeki boğumları üzerinde kıvrıla kıvrıla, tam ortadaki kuyuya doğru akmaya başladı. Kuyu ağzına gelince, müthiş bir gürültüyle, dokuz yüz ayak aşağıya döküldüler, insanı uygulandıran, görkemli bir gösteriydi bu. Dumanlar çıkara çıkara akan ergimiş demir, kalıptaki nemi de buharlaştırıp hava deliklerinden koyu bir buhar kümesi halinde havaya uçururken, bastıkları yer zangır zangır titriyordu. Oluşan yapay bulutlar, döne döne ta yukarılara, beş yüz toise yüksekliğe çıkıyorlardı. Ufuk çizgisinin ötesinde dolaşan herhangi bir yerli, Florida'nın göbeğinde yeni bir yanardağın patladığını sanabilirdi, oysa ne bir yanardağ patlaması, ne bir hortum, ne bir kasırga, ne bir doğal afet, ne de doğanın yaratabileceği o korkunç manzaralardan biriydi bu! Hayır, hiçbiri değildi! Şu kızıl dumanları, bir yanardağa yaraşan şu alevleri, yersarsıntısını andıran şu gürültülü zangırtıyı, kasırga ve fırtınalarla yarışan şu korkunç homurtuları insanoğlu tek başına yaratmıştı ve yine onun eliydi kendi kazdığı derin bir kuyuya şu ergimiş maden Niagara'sını akıtan." paragrafıyla betimler. Sahiden de, bu şairane anlatımın yanında, döküm hakkında bilgi sahibi ve biraz da döküme meraklıysanız, gözünüzün önünde ergimiş metal, tüm o güzel kızıl-turunculuğuyla dans etmeye başlıyor. Döküm bittikten ve top soğuduktan sonra, Bay Barbicane ve Gun Club Kurulu tam rahatladıklarını düşünürken, gözüpük bir Fransız'dan, Michel Ardan'dan bir telgraf alırlar. Telgrafta Ardan şöyle der: "Küre biçimindeki merminizi silindire çevirin. İçine binip gideceğim. Atlanta gemisiyle geliyorum."

Bu telgraf, ilk önce büyük bir şaşkınlıkla karşılanır, hatta bazıları deneyle alay edildiğini, böyle bir kişinin bulunmadığını bile söylerler. Bunun üzerine Atlanta gemisine telgraf çekilir ve doğrulama istenir. Evet, gemide Michel Ardan adında bir Fransız vardır ve Ay'a gitmek üzere Florida'ya geliyordur. Michel Ardan'ın Florida'ya gelmesinin ertesi günü, bir açık hava toplantısı yapılır. Bu toplantıda, Michel Ardan halkla buluşarak başvuracağı çareleri ve eleştirileri yanıtlar. Her projede olduğu gibi,

Ay'a yolculuğun gerçekleşmeyeceğini de düşünenler vardır tabii ki de. Kaptan Nicholl -kendisi bir zırh ustasıdır, aynı zamanda mesleğinden dolayı Barbicane'in düşmanı olur- de bu kalabalığın arasında, ısrarla Michel Ardan'ın tezlerine karşı tezler savurarak bu yolculuğun yapılamayacağını savunur. Bay Barbicane, toplantı bitip kalabalık dağıldığında, bu hararetle tartışmaya yol açan kişinin Kaptan Nicholl olduğunu anlar. Bu iki düşman birbirlerine ertesi günün şafağında bir düello teklif eder, gerçek silahlarla. Lakin Michel Ardan ertesi gün bu olaya el koyup iki karşıt görüşü bir noktada buluşturur; birlikte Ay'a yolculuk yapmayı teklif ederek. Barbicane ve Kaptan Nicholl birbirlerine nispet edercesine bu teklifi kabul ettikten sonra, uzlaşma sağlanır. Üç kişi ve iki de köpeğe uygun yeni bir "vagon-mermi" dökülür ve yolcuların rahat etmesi için gerekli malzemeler ve aletler bu vagon-merminin içine yerleştirilir, kimyasal yollardan oksijen üreten bir düzeneğe kadar. Aralık ayının 1'i gelip çattığında, bu eşi benzeri yapılmamış deneyin gerçekleşmesi için her şey hazırdır artık. Ateşlemeye 20 saniye kala, geri sayım başlatılırken tüm dünya nefesini tutar. Saniyeler tükendiğinde, göğü yaran gümbürtü ve bir ışık patlaması olur, artık gece değil de gündüzdür sanki. Vagon-mermi fırlatıldıktan sonra, yarı sağır kalabalıktan "Yaşasın Barbicane! Yaşasın Ardan! Yaşasın Nicholl!" naraları yükselmeye başlar. Yolculuğu takip eden günlerde, hava gözlem yapmak için kapalı ve bulutludur, bu yüzden yolcuların akıbeti hakkında bir şey söylenemiyordur ve bu da insanların sinirlerini bozmaya başlamıştır. Gazeteler, hava şartlarının 8 Ocak'ta gözlem yapmaya elverişli olduğunu yazsa da, 12 Aralık günü bir haber, tüm dünya gündemine bomba gibi düşer. Haberde, merminin hedefe ulaşamadığı ve Ay'ın çekim gücüne kapılıp, artık Ay'ın uydusu olduğunu yazar. Bundan sonra iki ihtimal vardır, ya sonunda Ay'ın çekimi ağır basacak ve hedefine ulaşacaktır ya da artık mermi Ay'ın etrafında sonsuza kadar dönecektir. Tüm dünya, bu üç kişi için üzülür şimdi, Gun Club üyesi J.T. Maston ise durmaksızın Ay'ı gözleyerek arkadaşlarından haber alacağı günü beklemeye başlar. Şans o ya, bir göktaşı vagon-mermiye çarpar ve onu yörüngesinden çıkarıp denize düşürür. Denize düşen vagon mermiden yolcular çıkarılır, hikaye de dilden dile aktarılır.

Demem o ki, Jules Verne bu kitabında da çocuklara hitap ettiği kadar yetişkinlere de hitap ediyor.

Metalurjiden bol bol yararlanan bu kitapta, kalıp yapımından tutun da mermi ve topun dökümüne kadar malzeme ve kimya bilgisi okuyucunun zihnini zenginlikle dolduruyor. Bir insanın daha 1860'lı yıllarda, uzay ve uzayın derinliklerine dair böyle dolu bir serüveni yazıp metalurji bilgilerini de işin içine katarak öyküsünü bilimselliğe dayandırması takdir edilecek bir olaydır. COVID-19 pandemisiyle başımızın deritte olduğu şu günlerde, bir vagon-merminin içinde Ay'a gitmek isterseniz, Ay'a Yolculuk sizin için tek solukta okuyacağınız bir tercih olacaktır.

(Ay'a Yolculuk'un 1902'de bir kısa filmi yapılmış. 15 dakikanızı ayırıp izlemek isterseniz sizi şöyle alalım:

<https://bit.ly/3cy1evK>

"Derken saat on ikiyi vurdu... Ansızın top gürlledi ve kızıl bir alev püskürttü havaya. Bin iki yüz oluk aynı anda açıldı, bin iki yüz kızgın yılan, akkor halindeki boğumları üzerinde kıvrıla kıvrıla, tam ortadaki kuyuya doğru akmaya başladı.